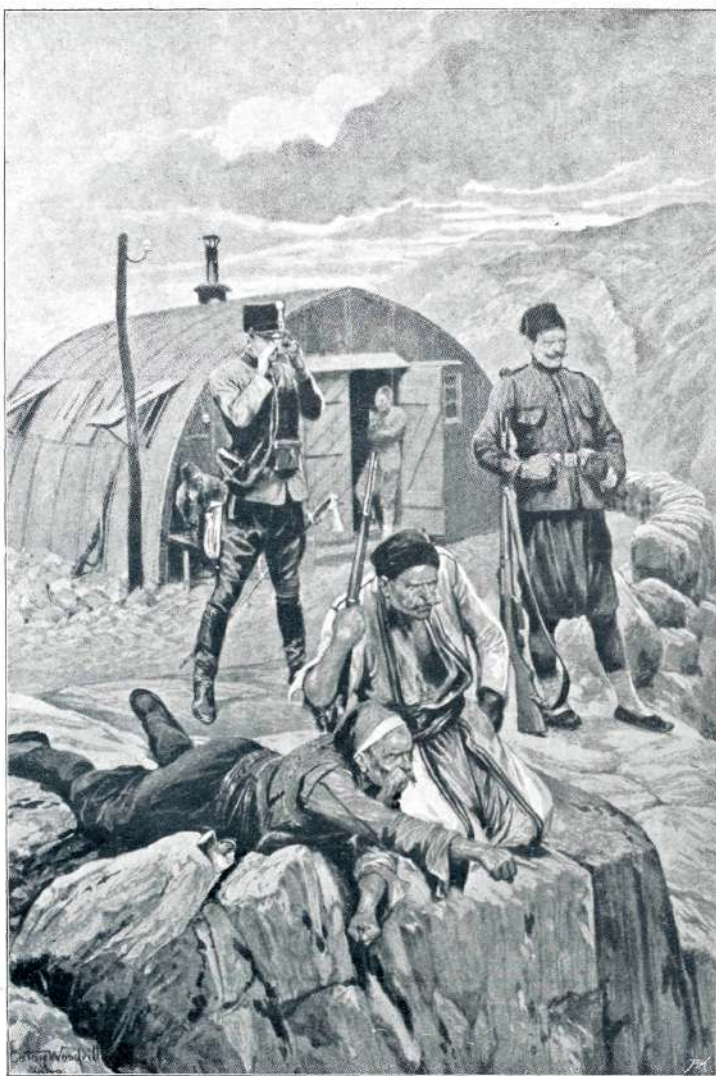

sednikom svetega sinoda, knezom Obolenskim, prirnil se je do ministrskega predsednika, do ministra notranjih zadev in njegovega namestnika, do načelnika sekcije za zunanja veroizpovedanja in celo do holmskega škofa Eulogija, ki mu je rekel jasno in odločno: „Na unijo ne dovolim in ne dovolim pod nobenim pogojem.“

Edini uspeh njegovih popotovanj in posvetovanj je bil, da se je prepričal, da ruska vlada kljub carskemu ukazu nikakor ne dovoli, da bi se na Ruskem uveljavila verska strpnost napram „upornikom“, kmetom, ki ne marajo sprejeti vere ruske policije.

S temi vtiski se je vrnil domov. Nazaj grede se je pa še ustavil v Varšavi in pozval k sebi v neko zasebno stanovanje na ulici Vspolni nekaj duhovnikov, veteranov iz onih težkih bojev, može, ki so morali zapustiti svoje župnije in iti v svet, ker niso marali prestopiti k pravoslavju.

AVSTRIJSKA STRAŽA NA ČRNOGORSKI MEJI

Dva izmed njih sem slučajno tudi jaz spoznal. Eden je starček, že močno v letih in ves siv, a še krepak in živahen. Ko je moral zapustiti svoj kraj, je šel v Varšavo, da si tu poišče kruha. Duhovskega opravila opravljati mu seveda ni bilo dovoljeno. Slednjič je dobil službo na železnici. Po carskem ukazu se je nekoč ojunčil in šel v cerkev, da bi maševal. Župnik mu je dovolil in od onega dne mašuje spet vsak dan. Zjutraj je v uradu do desete ure, potem gre domov, se preobleče in gre v cerkev maševat in je srčno vesel, da mu je po tridesetih letih spet dovoljeno maševati.

Drugi je že slab, skoro čisto slep starček. Nekoč je bil uniatski dekan. Ker ni maral pristopiti k pravoslavju, je moral s svojo številno nepreskrbljeno družino zapustiti župnijo in iti v svet.

Najprej je našel v Varšavi nekega hišnega posestnika, ki ga je nastavil v svoji hiši za vratarja. Imel je zastoj stanovanje, zato je pa skrbel za red in snago v hiši, pometal stopnice i. t. d. Kmalu je pa izvedela vlada, da je „upornik“ dobil to službo in je naznanila hišnemu lastniku, da dotični gospod, ker je „upornik“, nima pravice opravljati take službe. Gospod je pa naredil prošnjo na gubernatorja in slednjič mu je vlada res milostno dovolila, da sme opravljati službo hišnika, toda s pristavkom, da samo v zasebnih hišah.

Seznanil sem se tudi z njegovim sinom, inteligentnim in simpatičnim možem. On je bil, ko je oče izgubil župnijo, v drugi latinski šoli. Uradno so tudi njega prepisali v pravoslavje, toda deček ni maral nič o tem slišati. Vsako uro, kadar je prišel pop v razred učiti verouk, se je obrnil najprej k njemu: „Kakšnega si ti veroizpovedanja?“ Deček je odgovoril vsakokrat: „Jaz sem grko-katolik.“ Nato ga je pop za kazen, ker ni hotel reči, da je grko-ortodoksen ali pravoslaven — nagnal klečati.

Tako je preklečal vsako uro, vse leto. Koncem leta je pa dobil najslabši red iz vedenja in je bil spoden iz šole.

Drugo leto je bil sprejet v neko gimnazijo v Varšavi; toda godilo se mu je enako. Ker ni hotel nikdar priznati, da je pravoslaven, je bil kaznovan, dobil slabe rede in bil spoden iz šole.

Potem je bil sprejet v neko zasebno trgovinsko šolo, ki je v poljskih rokah. Vse leto je imel tu mir. Koncem leta je pa prišel k izkušnji državni zastopnik: „Ako rečete, da ste pravoslavni, boste izkušnjo